

Секція № 4

РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НУШ

Олександр Зоря,

*аспірант Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)*

Валентина Цина,

*доктор педагогічних наук, професор
кафедри загальної андрагогіки та педагогіки
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)*

ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОНЯТТЄВОГО КОНСТРУКТУ «ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА В ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ»

Нова українська школа потребує нового вчителя, компетентного щодо вирішення питань якості викладання, комунікації з дітьми, здатного вести за собою, який любить свій предмет і фахово його викладає [4, с. 16]. Своєрідність педагогічної творчості полягає в тому, що вчитель, як і актор, використовує власну особистість у реалізації творчого замислу, використовуючи процеси спілкування і взаємодії. У зв'язку із цим актуальності набуває використання театральної педагогіки як теорії і методики артистичної техніки в професійній діяльності педагога.

У контексті теми дослідження з'ясуємо змістову частину складових понять «педагогічна діяльність», «театральна творчість» як провідних складових феномену «театральна педагогіка в діяльності вчителя трудового навчання».

Для побудови сучасної *педагогічної діяльності* важливе значення має розуміння того, що вчителю необхідно вміло, творчо програвати нескінченну кількість ролей, які потребують обраних перевтілень. Ядром педагогічних здібностей є психотехнічна озброєність людини: глибина і точність

сприйняття та оцінювання психічних станів, емоційної атмосфери і міжособистісних відносин, відчуття міри і такту у впливі на вихованців. Стимулом до активізації самостійної творчої навчальної діяльності школярів є пізнавальний інтерес до її предмета. Лише цікавий, привабливий процес навчання може викликати до себе увагу учня і виявити закладені в ньому природою задатки та здібності до певної освітньої галузі. Творчий потенціал особистості вчителя трудового навчання виявляється через його спеціальні здібності ще не посвяченого в предмет школяра виразним, яскравим і емоційно поданим фактом, продемонстрованими навчально-трудовами діями, викликати подив, бажання наслідувати вчителя, прагнення повторити нові для учня трудові прийоми та операції. Педагогічна діяльність у цьому плані є аналогічною акторській.

Своєрідність педагогічної творчості полягає в тому, що вчитель праці, як і актор, використовує власну особистість у реалізації творчого замислу, використовуючи процеси спілкування і взаємодії. У зв'язку із цим актуальності набуває використання системи К. Станіславського як теорії і методу артистичної техніки в професійній діяльності педагога.

Згідно з концепцією К. Станіславського необхідні емоційні переживання викликаються методом фізичних дій [5]. У контексті нашого дослідження категорія *«театральна творчість»* розкриває учінням К. Станіславського про духовність, пластику, мовлення світ яскравого багатства виразів, почуттів і думок, починаючи зі сценічної правди, віри, органічності, уваги, розкріпачення тіла, уяви та фантазії і завершуючи найвищим питанням буття – задля чого і в ім'я чого ми живемо і творимо (надзадача).

Б. Брехт [1], Є. Вахтангов [2], В. Мейерхольд [3], К. Станіславський [6] відзначали велику роль у розвитку театральної творчості здатності до імпровізації, для якої характерні «гра без попередньої підготовки», збіг у часі процесів створення і відтворення. Ці риси притаманні й педагогічній діяльності. Імпровізаційність акторської й педагогічної творчості є основою взаємозв'язку театрального та педагогічного процесів. Вона полягає в

миттєвому перевтіленні в продуктивній діяльності особистості під час створення варіантів рольового втілення, взаємодії і впливу на аудиторію.

Формуванню професійного вміння вчителя трудового навчання управляти собою сприяє оволодіння основами техніки мовлення та деякими елементами акторської майстерності. Наприклад, вміння користуватися голосом багато в чому визначає придатність до педагогічної праці. Учіння К. Станіславського про природу творчої комунікативної взаємодії, шляхи управління нею, вдосконалення виразності зовнішнього вигляду та творчої поведінки може бути творчо застосовано для формування професійно-педагогічних якостей учителя праці.

Сутність поняття «*театральна педагогіка*» розглядаємо на засадах пошуку шляхів і засобів активізації педагогічного процесу. Однаковість природи сценічних і життєвих дій створює можливість розв'язання сучасних педагогічних проблем. Театральна педагогіка К. Станіславського ґрунтується на об'єктивних законах виявлення, розвитку та збагачення не лише акторських, а й педагогічних здібностей. Театральна педагогіка розкривається в трьох аспектах: 1) мета і завдання театралізації: повідомлення глядачеві про те, що йому потрібно для життєдіяльності та руху вперед; 2) розкриття вимог до моральних, світоглядних і культурних якостей актора; 3) учіння про техніку переживань, перевтілення, елементи психотехніки і фізичних дій у реалізації акторських можливостей.

Умілі навчально-трудова дії, які демонструються та контролюються вчителем трудового навчання, зосереджують увагу школярів, поступово підводять до емоційного стану, який виховує пізнавальний інтерес до навчального предмета. Уміння вчителя праці впливати своїми фізичними діями на учнів викликає в останніх потребу в оволодінні трудовими діями, які демонструються педагогом. Для цього вчителю необхідно оволодіти біомеханікою рухів (В. Мейєрхольд), яка передбачає формування координації моторної поведінки, вміння володіти своїм тілом.

Як бачимо, у структурі педагогічних здібностей є і компоненти

акторських здібностей інтуїтивного розуміння іншої людини (емпатія), які пов'язують воєдино творчий потенціал особистості, здібність до перевтілення і виразні здібності. Здібності до імпровізації і виклику творчого самопочуття як внутрішнього комфортного стану особистості для продуктивної діяльності покладені в основу творчого процесу актора і педагога. Артистизм педагога, здатність індукувати творчість учнів обумовлені сформованістю індивідуального стилю професійної діяльності вчителя.

Професійно-педагогічні предметні компетентності вчителя мають спиратися на ключові для його успішної педагогічної діяльності особистісні якості: творча уява, педагогічна рефлексія, емпатія, мистецтво імпровізації. Саме ці якості зближують учителя і артиста, педагогічну науку і мистецтво, що робить доцільним розвиток педагогічної творчості вчителів трудового навчання на основі театральних систем.

Отже, у результаті аналізу психолого-педагогічних теорій та поглядів поняття *«театральна педагогіка в діяльності вчителя трудового навчання»* розглядаємо як галузь педагогічної науки, що ґрунтується на об'єктивних законах виявлення, розвитку та збагачення акторських та педагогічних здібностей, що відображають мету і завдання театралізації, розкривають вимоги до моральних, світоглядних і культурних якостей актора та вчителя праці, учіння про техніку переживань, перевтілення, елементи психотехніки і фізичних дій у реалізації акторських і педагогічних можливостей, які виявляються у творчій активності та стимулюються позитивними образними почуттями.

Список використаних джерел

1. Брехт Б. Избранное. Москва: Терра-книжный клуб, 1998. 608 с.
2. Вахтангов Е. Б. Документы и свидетельства: в 2 т. Т. 2 / Ред.-сост. В. В. Иванов. Москва: Индрик, 2011. 686 с.
3. Мейерхольд В. Э. Статьи. Письма. Речи. Беседы: в 2 ч. Ч. 2. Москва: Искусство, 1968. 643 с.
4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL:

<http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf>12

5. Станиславский К. Работа актера над собой. Собр. соч.: в 9 т. Москва: Искусство, 1990. Т. 3. Ч. 2: Работа над собой в творческом процессе воплощения. 508 с.

6. Станиславский К. С. Собрание сочинений: в 8 т. Т. 5. Статьи-речи. Заметки-дневники. Воспоминания: 1887–1958. Москва: Искусство, 1958. 684 с.

Тетяна Куратнік,
*учитель технологій та трудового навчання
ліцею № 14 «Здоров'я» Полтавської міської ради
(м. Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ НУШ

Сучасний світ змінюється дуже швидко і пропонує щоразу нові виклики, тому нам потрібно змінюватися разом з ним. Українська освіта теж реформується відповідно до запитів сучасності.

2018 року розпочалася реалізація Концепції «Нова українська школа», головною метою якої є створення школи, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувалося донині, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. Уже цього року вчителі 5-х класів прийняли естафету впровадження реформи НУШ [3].

Реалізація нового Державного стандарту середньої освіти передбачає компетнісний підхід та формування наскрізних умінь учнів задля досягнення обов'язкових результатів навчання. Тож здобувачі освіти мають опанувати такі наскрізні вміння та ключові компетентності:

- вільне володіння державною мовою;
- спілкування рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентність у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;